

ارتقای استفاده از MeSH در واژه‌های کلیدی چکیده مقالات مجلات حوزه‌های پزشکی

فاطمه مسعودی^۱

نامه به سردبیر

دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۵/۲۱

اصلاح نهایی: ۱۳۹۵/۱۰/۰۲

پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۱۰/۰۵

مقدمه

هیأت تحریریه مجلات علمی نمایه شده در پایگاه‌های اطلاعات علمی پزشکی معتبر داخلی و خارجی، اغلب استانداردهایی را در قالب راهنمای نگارش مقاله برای نویسندگان تعیین می‌کنند. در بخش راهنمای نویسندگان مقالات مجلات حوزه‌های پزشکی، یکی از استانداردها و اصولی که نویسنده ملزم به رعایت آن در نگارش مقاله می‌باشد، بر اساس دستورالعمل کمیته بین‌المللی هیأت تحریریه مجلات پزشکی این است که واژه‌های کلیدی مقاله باید از سرعنوان‌های موضوعی پزشکی MeSH (Medical Subject Headings) انتخاب شوند (۱). اهمیت استفاده از این ابزار، سبب شده است که محققان در سال‌های اخیر به مقایسه کلید واژه‌های پایان‌نامه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی مختلف با MeSH بپردازند (۲-۶) و به این ترتیب میزان اهتمام و تسلط نویسندگان به این سرعنوان و همچنین، کیفیت کلید واژه‌های آنان را مورد ارزیابی قرار دهند. نتیجه تمام تحقیقات مذکور حاکی از آن بود که تنها حدود ۲۰ تا ۴۰ درصد کلید واژه‌های نویسندگان، با سرعنوان پذیرفته شده در MeSH (اصطلاح مرجع) همخوان و بقیه ناهمخوان (کلید واژه‌هایی که با سرعنوان پذیرفته شده مطابقت ندارد و یا در MeSH وجود ندارند) هستند. در ادامه، محققان سه دیدگاه را در ارتباط با کلید واژه‌های ناهمخوان با MeSH مطرح نمودند و مطابق با آن پیشنهادهایی را ارائه کردند.

اول این که نویسنده به MeSH مراجعه می‌کند، اما تسلط ندارد. بنابراین، کلید واژه نادرست را انتخاب می‌نماید. بر این اساس، پیشنهاد شده است که برای تسلط نویسندگان، کارگاه‌های آموزشی در دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور برگزار گردد.

دوم این که نویسنده به MeSH مراجعه نمی‌کند. در این حالت پیشنهاد شده است که لینک مرورگر MeSH در بخش راهنمای نویسندگان قرار داده شود تا نویسنده تشویق گردد برای دسترسی سریع‌تر، از آن استفاده نماید. سوم این که نویسنده به MeSH مراجعه می‌کند، اما کلید واژه مورد نظر خود را نمی‌یابد؛ بدین معنی که کلید واژه‌های نویسنده در آن انعکاس نیافته است. به اعتقاد محققان، این دسته از کلید واژه‌های نویسنده، کلید واژه‌های جدیدی هستند که لازم است به MeSH افزوده شوند. در این دیدگاه، هیچ پیشنهاد یا راهکاری به نویسندگان در ارتباط با کلید واژه‌هایی که در MeSH حضور ندارند، ارائه نشده است.

با توجه به این که ممکن است کلید واژه‌های مقالات سایر مجلات حوزه‌های پزشکی، توسط محققان دیگری در مقایسه با MeSH به چالش کشیده

شود، در ادامه پژوهشگر راهکار لازم برای نویسندگانی که به MeSH مراجعه می‌کنند و کلید واژه خود را نمی‌یابند، ارائه نموده است و در نتیجه، زمینه ارتقای استفاده بیشتر از این ابزار فراهم گردید.

کلید واژه‌هایی که در MeSH منعکس نشده‌اند، همگی از دو بعد تأمل‌پذیر هستند؛ نخست، این کلید واژه‌ها، نو واژه‌هایی هستند که نظر به تکامل علم پزشکی، به تازگی وارد دایره لغات متخصصان موضوعی شده است و به این دلیل هنوز در MeSH وجود ندارند.

دوم، اگرچه کلید واژه‌ها در MeSH وجود ندارند، اما برای آن‌ها معادل مناسب و جایگزین وجود دارد و نویسندگان اطلاعی از نحوه یافتن آن‌ها ندارند و از این‌رو قادر به یافتن آن‌ها نیستند.

برای هر دو مورد مذکور، MeSH خطمشی و راه‌حل‌های متفاوتی را به نویسندگان ارائه نموده است.

نخست این که از نویسندگان می‌خواهد هرگونه درخواست خود را در ارتباط با واژگان MeSH از طریق صفحه تماس با کتابخانه ملی پزشکی آمریکا و با درج یکی از موارد زیر در کادر موضوع و توصیف علت آن در کادر بعد و درج ایمیل خود برای دریافت پاسخ ارسال نمایند؛

پیشنهاد یک اصطلاح یا سرعنوان جدید با درج عبارت New MeSH term
پیشنهاد تغییر در واژگان موجود با درج عبارت MeSH term change
پیشنهاد تصحیح یک مفهوم یا معنی با درج عبارت MeSH factual error
پیشنهاد تصحیح یا تغییرات در ساختار سلسله مراتبی با درج عبارت MeSH tree change

بر این اساس، طی مدت یک روز کاری، پاسخی مبنی بر رد یا پذیرش درخواست همراه با علت آن، از سوی کتابخانه ملی پزشکی آمریکا ارسال می‌گردد. پیشنهادهای پذیرفته شده در به روزرسانی سالانه MeSH که در ابتدای هر سال میلادی صورت می‌پذیرد، اعمال می‌گردد. در ضمن، کتابخانه ملی پزشکی آمریکا تمام درخواست‌های مربوط به ایجاد واژگان اختصاری را به دلیل این که اختصارات کارایی لازم را در بازیابی ندارند، رد می‌کند.

دوم این که MeSH از نویسندگان می‌خواهد برای یافتن معادل کلید واژه

مقاله حاصل تحقیق مستقل بدون حمایت مالی و سازمانی است.

۱- کارشناسی ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران و کتابدار، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، قم، ایران (نویسنده مسؤل)

Email: f.masodi@qompl.ir

دادن لینک این ابزار در تارنمای مجلات و یا برگزاری کارگاه‌های آموزشی ضروری به نظر می‌رسد، اما استفاده بیشتر از MeSH، مستلزم اطلاع‌رسانی به نویسندگان در خصوص مراجعه به ابزار MeSH on Demand و یا ارجاع آنان به صفحه تماس با کتابخانه ملی پزشکی برای اعلام پیشنهادهای مرتبط با واژگان، با قرار دادن لینک هر دو در تارنمای مجلات حوزه‌های پزشکی و علوم وابسته می‌باشد.

مورد نظر خود، از ابزاری به نام MeSH on Demand استفاده نمایند؛ به این ترتیب تنها لازم است نویسندگان کلید واژه خود را در کادر متنی این ابزار درج و پس از آن، مرورگر مرتبط‌ترین اصطلاح با کلید واژه نویسنده (مناسب‌ترین کلید واژه معادل) در MeSH را بازبایی و به نویسنده ارایه می‌دهد.

نتیجه‌گیری

برای ارتقای مؤثر استفاده نویسندگان از MeSH، اطلاع‌رسانی به آنان با قرار

ارجاع: مسعودی فاطمه. ارتقای استفاده از MeSH در واژه‌های کلیدی چکیده مقالات مجلات حوزه‌های پزشکی. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۹۵؛ ۱۳ (۵): ۳۱۸-۳۱۹

References

1. Barron JP. The uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals recommended by the International Committee of Medical Journal Editors. *Chest* 2006; 129(4): 1098-9.
2. Aram F. Comparative study keywords theses Zahedan University of Medical Sciences with Medical Subject Headings (MeSH) in the period 2001-2013 [MSc Thesis]. Tehran, Iran: North Tehran Branch, Islamic Azad University; 2014. [In Persian].
3. Naghneh Esfahani M, Cheshmeh Sohrabi M, Banieghbal N. A comparative study of the Persian and English keywords of theses from the Isfahan University of Medical Sciences, Iran, and the thesauruses and Persian Medical Subject Headings. *Health Inf Manage* 2013; 9(6): 802-13. [In Persian].
4. Bahadori L, Banieghbal N. Adaptation of descriptors and keywords of medical thesis of Tehran University of Medical Sciences To Persian Medical Thesaurus and Medical Subject Headings. *Epistemology* 2014; 7(24): 53-68. [In Persian].
5. Kabirzadeh A, Siamian H, Abadi EB, Saravi BM. Survey of keyword adjustment of published articles medical subject headings in Journal of Mazandaran University of Medical Sciences (2009-2010). *Acta Inform Med* 2013; 21(2): 98-102.
6. Hassanzadeh R. A comparative study of the origin, structure and indexing language of keywords Persian and English articles indexed in Iranmedex database and matching them with the Persian Medical Thesaurus and Medical Subject Headings (MeSH). [MSc Thesis]. Ahvaz, Iran: Ahvaz University of Medical Sciences; 2015. [In Persian].